

DOI: [https://doi.org/10.58253/2078-1628-2025-2\(34\)-018](https://doi.org/10.58253/2078-1628-2025-2(34)-018)

УДК 378.1(4): 339.9

JEL I23, I28, O38

Дмитро Миколайович СВИНАРЕНКО

кандидат технічних наук, доцент,
докторант кафедри міжнародних економічних відносин,
Університет митної справи та фінансів,
м. Дніпро, Україна
 <https://orcid.org/0000-0003-3179-9129>
kaf_mev@ukr.net

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЕКТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ЄС ЯК ОСНОВА ЙОГО РОЗВИТКУ

***Анотація.** Вища освіта (ВО) відіграє особливу роль у національному господарстві, її розвиток є стратегічним завданням для кожної країни. Велику увагу цьому приділяє ЄС, який, зокрема, здійснює комплекс заходів щодо ресурсного забезпечення цього сектору. Дослідження цього питання є актуальним для України з огляду на євроінтеграційний курс і необхідність реформування ВО. Метою роботи є здійснення загального статистичного аналізу параметрів ресурсного забезпечення сектору ВО у ЄС як основи його розвитку. Враховано цілі та пріоритети, які встановлено ЄС щодо розвитку ВО. Акцентовано увагу на виникненні макросистеми ВО ЄС, що дозволяє розглядати виміри ресурсного забезпечення відносно всього об'єднання. Охоплено три основні виміри ресурсів: параметри функціонування повної середньої освіти; фінансування ВО та параметри трудових ресурсів (академічного персоналу). Виконано загальний аналіз параметрів функціонування повної середньої освіти як передумови для підготовки потенційних вступників. Показано, що чисельність учнів повної середньої освіти на рівні ЄС збільшується, що створюватиме попит на ВО. Досліджено рівень фінансування ВО як фактор досягнення поставлених цілей освітньої політики ЄС. Зроблено висновок про неоднозначність тенденцій зміни параметрів фінансового забезпечення сектору на рівні ЄС, а також про значні відмінності між країнами-членами. Аналіз охопив: капітальні видатки закладів ВО, державне і приватне фінансування, видатки на одного здобувача ВО, державне субсидування, фінансову допомогу здобувачам ВО, що довело підвищення ролі ЄС. На основі аналізу виявлено проблемність динаміки параметрів трудових*

ресурсів сектору освіти у ЄС, особливо у державних закладах. Наголошено на проблемі відтворення трудових ресурсів у секторі ВО ЄС, на значних відмінностях між країнами у параметрах академічного персоналу. Результати дослідження створюють передумови для дослідження результативності ВО у ЄС.

Ключові слова: *європейська інтеграція, ЄС, вища освіта, середня освіта, фінансування, державні видатки, трудові ресурси.*

Постановка проблеми. Сучасний етап економічної еволюції характеризується переходом до інноваційної економіки та суспільства знань. ВО відіграє особливу роль у національному господарстві, тому що забезпечує підготовку кваліфікованих фахівців та сприяє розробці інновацій. У підсумку це створює ключові фактори зростання і конкурентоспроможності економіки. Для будь-якої країни стратегічним завданням є розвиток сектору ВО відповідно до вимог економіки. Основою для цього є відповідне ресурсне забезпечення, яке має декілька вимірів. Велику увагу розвитку ВО приділяє ЄС, який у межах своїх компетенцій здійснює комплекс заходів, зокрема щодо покращення ресурсних параметрів сектору, охоплюючи всі країни-члени. Дослідження тенденцій та проблем розвитку ВО у ЄС, підходів щодо ресурсного забезпечення цього сектору є важливим науково-практичним завданням. Особливо це актуально для України з огляду на євроінтеграційний курс, необхідність реформування ВО та впровадження у цій сфері європейських стандартів, зокрема щодо ресурсного забезпечення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Особливостям функціонування і розвитку ВО у ЄС в останні роки приділяється велика увага науковців. Зокрема, важливість ВО з точки зору економічного зростання та конкурентоспроможності обґрунтовано у працях таких економістів, як: М. Бухаджеб, Х. Мефтех, Р. Бен Аммар [1], В. Козик, Н. Селюченко [2], С. Солодовников, В. Лебідь [3] тощо. Перед ВО у XXI ст. постали великі виклики (К. Абрамовіц, В. Фішман та Г. Гарднер [4] тощо), що вимагає відповідної адаптації, як це відбувається у ЄС (П. Буавен [5] тощо). На сучасному етапі розвитку світового господарства на модернізацію освітньої політики великий вплив мають глобальні тенденції (О. Піфко [6] тощо). ЄС приділяє більше уваги розвитку ВО і ринку освітніх послуг (М. Кічурчак [7] тощо). ЄС активно удосконалює свою освітню політику з урахуванням викликів, створюючи передумови для подальшого прогресу (П. Мозер та ін [8] тощо). Це стосується всіх аспектів функціонування систем ВО, зокрема фінансування, що є головним ресурсом (Й. Гаррітцманн [9] тощо). Освітня політика ЄС набуває нових

напрямів, охоплюючи всі ресурсні виміри забезпечення функціонування і розвитку сектору ВО на рівні об'єднання (А. Шарре, А. Оанчеса, М. Чанкселіані [10] тощо). Вивчення стратегії ЄС щодо розвитку ВО є важливим для України, для удосконалення державної політики та впровадження європейських стандартів (Н. Іваненко, А. Бойко, Л. Федорчук, І. Панченко, Д. Марієв [11], Ж. Лупак [12] тощо). Особливості ресурсного забезпечення ВО у ЄС розкриті недостатньо, що вимагає подальших досліджень.

Мета дослідження: здійснити загальний статистичний аналіз параметрів ресурсного забезпечення сектору ВО у ЄС як основи його розвитку.

Викладення основного матеріалу дослідження. Глобальною тенденцією є зростання запиту на ВО, що зумовлено об'єктивними економічними закономірностями. Забезпечення розвитку ВО у ЄС має регіональну специфіку, яка зумовлена європейською інтеграцією. Розвиток ВО у ЄС насамперед впливає із встановлення нових цілей, які визначені у межах: Європейського освітнього простору; Європейського простору ВО; стратегії щодо розвитку закладів вищої освіти (ЗВО). Визначальне значення мають завдання Європейського зеленого курсу та Європейського стовпа соціальних прав. На 2021–2030 рр. виокремлено загальні стратегічні пріоритети щодо: підвищення рівня якості, рівності та інклюзії у ВО; безперервності навчання, підтримки мобільності; підвищення компетенцій освітян; сприяння зеленому та цифровому переходу [13; 14; 15].

Теоретичний та емпіричний аналіз дозволяє говорити про виникнення макросистеми вищої освіти (МСВО) ЄС, яка є особливою інституційною структурою, що сприяє інтеграції систем ВО країн-членів і забезпечує реалізацію спільної освітньої політики на відповідному рівні. Спільні цілі і пріоритети, з одного боку, та формування МСВО, з іншого, дозволяють аналізувати ресурсне забезпечення сектору ВО на рівні ЄС як єдиного центру. Для проведення аналізу потрібно виокремити три основні виміри ресурсного забезпечення ВО на рівні ЄС: параметри функціонування середньої освіти; фінансування та параметри трудових ресурсів ВО [13; 14; 15].

Рівень функціонування середньої освіти. Насамперед потрібно наголосити на негативних демографічних тенденціях у ЄС (скорочення чисельності населення, зростання рівня смертності, скорочення населення працездатного віку тощо). Чітко проявляється дефіцит висококваліфікованої робочої сили, особливо у виробництві. Визначальне значення для сектору ВО має рівень функціонування середньої освіти (ISCED-2, 3 і 4), що результує у функціонуванні дошкільної та початкової освіти (ISCED-0 і 1). У країнах ЄС можливості вступу до ЗВО відкриває повна середня освіта (Upper secondary education, ISCED 3). Чисельність учнів, що зараховані до повної середньої освіти,

у ЄС збільшується, однак низькими темпами: 2015 р. – 17 767,76 тис. осіб, 2023 р. – 18 278,4 тис. осіб. Загального спрямування – 51%, професійне – 49% [16]. Основна частина учнів, що зараховані до повної середньої освіти, припадає на: Німеччину, Іспанію, Францію, Італію, Польщу. Збільшення їх чисельності спостерігається у: Чехії, Болгарії, Естонії, Ірландії, Іспанії, Польщі, Швеції. Зменшення престижу післясередньої неповної ВО призвело до переорієнтації учнів на вступ до закладу ВО. Тому програми ISCED-4 замінюються підготовчими курсами.

Потрібно також врахувати динаміку нових вступників за нижчими рівнями освіти (табл. 1). Чисельність вступників до повної середньої освіти, зокрема загального спрямування, зростає, однак незначними темпами. При цьому зростання спостерігається тільки у: Чехії, Іспанії, Франції, Люксембургу, Угорщині, Польщі, Словенії, Фінляндії, Швеції, а також на Кіпрі та Мальті. Проблемним є зменшення кількості вступників у Німеччині та Італії.

Таблиця 1

Кількість нових вступників за рівнями середньої освіти у ЄС, тис. осіб

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Повна середня освіта	4789,2	4647,4	4641,6	4683,2	4642,0	4730,00	5203,6	4835,9	4836,9	4972,8
Повна середня освіта (загальна)	2748,7	2752,6	2786,0	2928,4	2764,2	2789,5	3022,6	2946,4	2892,9	2920,6
Післясередня неповна ВО (загальна)	–	–	–	–	54,6	50,1	45,3	44,8	45,5	42,1

Джерело: [16].

У цілому чисельність учнів повної середньої освіти по ЄС зростає, що буде забезпечувати попит на ВО. Однак динаміка цих учнів у різних країнах-членах є значно різною. Чисельність учнів у післясередній неповній ВО скорочується, що зумовлено, окрім демографічних чинників, зменшенням престижу та появою інших механізмів підготовки до ВО. Чисельність вступників на повну середню освіту збільшується.

Фінансування ВО є одним з базових аспектів її розвитку, який визначає достатність інших ресурсів (трудових, матеріально-технічних, інтелектуальних). Достатність фінансування є фактором досягнення поставлених цілей наднаціональної політики. У межах Європейського освітнього простору та простору ВО ЄС прагне нарощування обсягів фінансування ВО по всіх країнах, надаючи підтримку щодо STEM- та ІКТ-освіти, цифровізації освіти, інклюзивності тощо. Відносні показники, що відображають рівень видатків на

ВО, наведені у табл. 2, що свідчить про негативну динаміку.

Таблиця 2

**Рівень державних видатків на ВО (ISCED 5-8) по ЄС, у % від ВВП,
ВНД та державних видатків**

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Від ВВП	1,24	1,18	–	1,18	1,19	1,19	1,27	1,25	1,21
Від ВНД	:	:	:	1,2	1,2	1,2	1,3	1,2	1,2
Від загальних державних видатків	2,5	2,5	:	2,5	2,6	2,5	2,4	2,4	2,4
	Мінімальне і максимальне по країнам (% ВВП)								
Мінімум	0,51	0,51	0,48	0,46	0,41	0,45	0,46	0,46	0,43
Максимум	2,35	1,89	2,63	2,39	2,38	2,41	2,41	2,36	2,16

Джерело: [16].

У номінальному виразі державні витрати на ВО по ЄС поступово збільшуються. Середньорічний темп зростання у 2014–2022 рр. склав 4,39%. У цілому по ЄС частка центрального уряду домінує, однак показує тенденцію до зменшення: 2017 р. – 68%, 2018 р. – 67%, 2019 р. – 67%, 2020 р. – 67%, 2021 р. – 68%, 2022 р. – 63%. Динаміка загальних державних видатків на ВО у всіх країнах ЄС є позитивною, окрім Латвії та Фінляндії. У ряді країн темп зростання є досить значним (Ірландія, Греція, Хорватія, Румунія, Словенія, Чехія, Болгарія). Практично всюди збільшується частка приватних джерел та недержавних суб'єктів у фінансуванні ВО, а також міжнародних організацій. Вирішальну роль продовжує відігравати уряд: частка державного фінансування у загальних витратах на ВО у більшості країн-членів становить більше 70–80%, а у деяких – 90%.

Тенденція зміни частки капітальних видатків у державних навчальних закладах є негативною (табл. 3), а рівень видатків на компенсацію праці персоналу є усталеним (більше 70% від поточних видатків).

Таблиця 3

**Видатки на державні навчальні заклади по ЄС, у % від загальних
видатків**

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Поточні видатки	92,5	90,8	91,1	91,2	92,3	93,8
Капітальні видатки	7,5	9,2	8,9	8,8	7,7	6,2

Джерело: [16].

По державним та приватним ЗВО спостерігається тенденція до збільшення їх витрат. Це характерно для всіх країн-членів та свідчить про більш широкі можливості навчальних закладів у компенсації праці персоналу, фінансуванні

НДР, стипендій тощо. При цьому ЄС сприяє диверсифікації джерел фінансування та підвищенню рівня фінансової автономії ЗВО. Залучення приватних джерел відбувається переважно за рахунок бізнесу та благодійних фондів.

Державні видатки на освіту на одного здобувача у ВО мали позитивну динаміку у 2014–2022 рр. по всіх країнах, окрім Кіпру і Фінляндії. Найбільшими є зміни у Болгарії, Чехії, Угорщині, Румунії, Словенії, Естонії, Словаччині. Річні видатки на ЗВО на одного здобувача ВО також мали позитивну динаміку у цей період по більшості країн. При цьому це стосується всіх ЗВО, включно з недержавними і незалежно від джерел фінансування. Річні видатки на державні навчальні заклади на одного здобувача ВО мали позитивну динаміку у всіх країнах, окрім Швеції. Найвищу динаміку мав показник у: Болгарії, Чехії, Латвії, Польщі, Румунії, Словаччині. У табл. 4 подано узагальнені статистичні параметри по трьом розглянутим вище показникам оцінки видатків на одного здобувача ВО. Враховуючи позитивну динаміку всіх показників, відмінності між країнами є великими. По відносних державних видатках на освіту лідирують: Бельгія, Данія, Німеччина, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Австрія, Фінляндія, Швеція; по річних видатках на ЗВО на одного здобувача ВО лідирують: Бельгія, Данія, Німеччина, Франція, Люксембург, Нідерланди, Мальта, Австрія, Фінляндія, Швеція. У багатьох країнах ЄС спостерігають досить низький рівень фінансування ВО у розрахунку на одного здобувача ВО (Болгарія, Греція, Хорватія, Латвія, Румунія та ін.), що вимагає прискореного нарощування обсягів фінансування для виконання цілей ЄС.

Таблиця 4

Показники видатків на одного здобувача у ВО по ЄС

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Державні видатки на освіту на одного студента, євро									
ЄС	–	–	–	9535,3	10096,8	10328,6	10717,0	11132,5	10917,7
Мінімум	1275,4	1277,7	1320,3	1481	1534,1	1780	2681	3119,4	2318,1
Максимум	40777,2	42504,5	41081,3	41533,1	40025,2	43467	44155,2	47891,3	47562
Річні видатки на навчальні заклади на одного студента, євро									
ЄС	9756,2	9960,7	9872,0	10042,0	10661,7	11277,6	11245,3	11807,0	12013,9
Мінімум	2080,5	2162,7	1972,1	1897,7	1976,4	2360,5	3296,9	3373,2	2794,9
Максимум	41040	42134,2	42855,9	43594,6	41245,4	39897	40990,4	41891,7	45341,6
Річні видатки на державні навчальні заклади на одного студента, євро									
ЄС	10170,7	10286,6	10153,0	10724,9	11471,3	12049,1	12375,6	12799,8	12670,3
Мінімум	2055,4	2092,9	1972,1	1897,7	1976,4	2360,5	3545,6	3641,2	2794,9
Максимум	41040	42134,2	42855,9	43594,6	41245,4	39897	40990,4	41891,7	45341,6

Джерело: [16].

Одним з показників, що характеризує підтримку ВО, є обсяг державних субсидій. На ВО припадає більша частина субсидій (табл. 5). Субсидування ВО різняться по країнах за обсягами, напрямками, формами тощо, однак в цілому характеризує безпосередню підтримку здобувачів ВО чи ЗВО. Іншим важливим показником оцінки є фінансова допомога здобувачам у ВО, яка охоплює стипендії, гранти, субсидії на проживання, пільги на транспорт, студентські позики тощо. Перелік цих форм різняться по країнах-членах. Загальний рівень фінансової допомоги здобувачам ВО по країнах ЄС відрізняється в рази, залежно від соціальної і податкової політики. Однак показник дозволяє порівняти моделі фінансування освіти і політику країн-членів, зокрема щодо підтримки ЗВО та здобувачів ВО. Розрахунки доводять переважно негативну динаміку обсягів фінансової допомоги здобувачам ВО та відмінності між країнами-членами (табл. 6).

Таблиця 5

**Державні субсидії приватному сектору за рівнем освіти по ЄС,
неосвітній приватний сектор, млн євро**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Всього:	44643,6	43992,4	47042,5	46711,7	50587,0	49803,7	51433,4
Початкова, базова середня, повна середня та післясередня неповна ВО (рівні 1-4)	16886,2	16650,3	18078,7	17367,0	19000,8	16822,4	16730,7
Повна середня освіта (рівні 3)	10683,1	10353,2	11279,6	11063,5	11854,2	10470,7	10113,2
ВО (рівні 5-8)	27757,4	27342,1	28963,8	29344,7	31586,2	32981,3	34702,7
Частка ВО	62%	62%	62%	63%	62%	66%	67%

Джерело: [16].

Таблиця 6

**Мінімальне і максимальне значення обсягів фінансової допомоги
здобувачам ВО у ВО по країнам ЄС, у % від загальних державних видатків**

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Мінімум	1,1	0,3	0	1,3	0,9	1	1,1	1,5	0,9
Максимум	33,3	38,8	38,7	36,8	34,7	34,7	35,3	42,1	47,9

Джерело: [16].

У країнах ЄС зберігаються значно відмінні моделі і параметри фінансування ВО, зокрема щодо підтримки здобувачів ВО та субсидій сектору. Основну роль у фінансуванні ВО продовжують відігравати уряди, при цьому роль ЄС поступово зростає у якості підтримки. Фінансові можливості ЗВО збільшуються у всіх країнах ЄС, що сприяє розвитку сектору. Нарощування обсягів фінансування ВО ускладнюється обмеженими можливостями країн, а також відмінностями моделей фінансування. Для цього ЄС масштабує і нарощує

свою фінансову підтримку, сприяє поширенню нових моделей. Спостерігається збільшення приватних інвестицій у ВО. Значне збільшення фінансування ВО у ЄС забезпечується через: програму «Erasmus+»; Європейський соціальний фонд Plus; Європейський фонд регіонального розвитку; програму «Digital Europe»; Дії Марії Склодовської-Кюрі (Marie Skłodowska-Curie Actions).

Динаміка параметрів трудових ресурсів сектору освіти. При наявності запиту на ВО, критично важливим ресурсом є працівники у цьому секторі освіти, насамперед академічний персонал або науково-педагогічний персонал. Забезпеченість та якість трудових ресурсів є головною передумовою не тільки якості освіти, а і академічної культури і якості досліджень. Це також стосується міжнародної співпраці, академічної мобільності, реалізації соціальних пріоритетів. На ринку освітніх послуг академічний персонал розглядається як фактор пропозиції на рівні країн-членів та ЄС. Функціонування Європейського освітнього простору, простору ВО та інші заходи освітньої політики ЄС спрямовані на збільшення чисельності та рівня підготовленості академічного персоналу.

Динаміка чисельності академічного персоналу у ВО (табл. 7) свідчить про стає зростання на рівні ЄС. Однак, з огляду на невисокі темпи зростання, потрібно оцінювати рівень забезпеченості трудовими ресурсами. У державному секторі ВО динаміку чисельності персоналу не є позитивною.

У більшості країн-членів ЄС чисельність академічного персоналу у 2014–2023 рр. також зростала, хоча і не суттєво; зменшення спостерігалось у: Болгарії, Данії, Естонії, Литві, Польщі, Румунії та Словаччині. Розподіл трудових ресурсів ВО відповідає розміру країн ЄС та специфіці освітніх систем (Німеччина – 32%, Іспанія – 13%, Франція – 9%, Італія – 7%, Польща – 6%). Чисельність академічного персоналу у державних установах скорочувалася у: Бельгії, Болгарії, Данії, Латвії, Литві, Угорщині, Румунії, Словаччині, Фінляндії.

Таблиця 7

Чисельність викладачів та академічного персоналу у секторі ВО (ISCED 5-8) по ЄС

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Всього, тис. осіб	1278,96	1268,26	1303,44	1333,15	1351,52	1401,87	1406,34	1447,86	1486,99	1533,92
Темп зміни	–	0,99	1,03	1,02	1,01	1,04	1,00	1,03	1,03	1,03
У державних установах, тис. осіб	1099,51	1103,02	–	–	–	–	1159,28	1184,65	1201,79	1192,93
Темп зміни	–	1,00	–	–	–	–	–	1,02	1,01	0,99
Частка персоналу у державних установах, %	86%	87%	–	–	–	–	82%	82%	81%	78%

Джерело: [16].

Якість освіти певним чином залежить від співвідношення чисельності здобувачів ВО до чисельності викладачів та академічного персоналу, чому сприяє політика ЄС. У більшості країн-членів спостерігається зменшення цього показника (окрім Греції, Італії, Кіпру, Фінляндії, враховуючи відсутність даних по ряду країн), однак диференціація досить велика, що говорить про відмінності у забезпеченості ВО трудовими ресурсами.

Також важливою проблемою є старіння та відтворення академічного персоналу, що також стосується приваблення талантів у сектор. У цілому динаміка чисельності академічного персоналу віком 30–34 роки має переважно негативну тенденцію, а також має значні відмінності по країнам-членам (табл. 8). Зростання показника у 2014–2023 рр. відбулося у: Данії, Греції, Іспанії, Франції, Австрії, Португалії, Словенії, Фінляндії, Швеції.

У більшості країн ЄС існує проблема відтворення академічного персоналу.

Таблиця 8

Максимальні і мінімальні значення основних показників оцінки академічного персоналу по країнам ЄС

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Співвідношення чисельності здобувачів ВО до чисельності викладачів та науково-педагогічного персоналу у секторі ВО, %										
Мінімум	8,2	8,2	7,6	7,2	4,4	4,9	4,9	4,7	4,5	4,4
Максимум	44,5	39,8	39,6	38,7	22	22,5	25,5	49,1	49,3	49
Частка академічного персоналу вікової групи 30-34 років у секторі ВО, %										
Мінімум	0,1	0	0	3,2	3,1	2,8	3,1	2,8	0,3	0,3
Максимум	25,4	23,8	24,7	17,8	25,2	23,9	23,6	25,3	24,4	22,4

Джерело: [16].

Важливо врахувати і питому частку жінок в академічному персоналі у ВО у країнах ЄС. Медіана показника по країнах ЄС відображує досить сталу динаміку: 2014 р. – 43,95%, 2015 р. – 44,3%, 2016 р. – 43,95%, 2017 р. – 44,2%, 2018 р. – 44,8%, 2019 р. – 45,1%, 2020 р. – 46,05%, 2021 р. – 46,35%, 2022 р. – 46,85%, 2023 р. – 47,5%. У ряді країн-членів (Мальта, Люксембург, Греція, Італія тощо) частка жінок нижче середнього по ЄС. Окрім питань гендерного дисбалансу, це створює резерви збільшення обсягу трудових ресурсів ВО.

Висновки. Розвиток ВО у ЄС все більше виходить на наднаціональний рівень, що зокрема стосується ресурсного забезпечення. Це набуває системного характеру у межах формування МСВО ЄС, становлення якої базується на інтеграції систем ВО країн-членів, єдиному стратегічному та правовому полі, реалізації спільних ініціатив. Ключовими ресурсними вимірами розвитку ВО у

ЄС є: параметри функціонування середньої освіти, рівень фінансування, кадровий потенціал. Попри стабільне зростання чисельності учнів середньої освіти, наявні демографічні ризики. У сфері людських ресурсів ВО також є певні проблеми, особливо щодо їх відновлення. Фінансування ВО в цілому збільшується, проте нарощування його частки у ВВП не є сталим. У ресурсному забезпеченні існують значні відмінності по країнах-членах, що частково компенсується з боку ЄС. Розвиток ВО у ЄС залежить від збалансованості всіх вимірів ресурсного забезпечення у контексті реалізації стратегічних цілей, що планується дослідити у перспективі.

Список використаних джерел:

1. Bouhajeb, M., Mefteh, H., & Ben Ammar, R. (2018). Higher education and economic growth: The importance of innovation. *Atlantic Review of Economics*, 1(2). URL: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6525858>
2. Kozyk, V. V., & Seliuchenko, N. Y. (2024). Higher economic education and the needs of the modern labor market. *SMEU*, 6(1), 215–224.
3. Солодовніков, С., & Лебідь, В. (2024). Конкурентоспроможність національної економіки: роль ефективності системи вищої освіти. *Вісник економіки*, 1, 27–41.
4. Abramowitz, K., Fischman, W., & Gardner, H. (2024). Higher education in the twenty-first century: What's the mission? *Daedalus*, 153(2), 301–315.
5. Boivin, P. (2017). Adapting European education systems to meet society's challenges in an ever-changing world (6 p.). *European Civil Society for Education – Lifelong Learning Platform*.
6. Піфко, О.О. (2023). Глобальні тренди у вищій освіті: перспективи розвитку та модернізації вітчизняної політики. *Правова держава*, 52, 42–47.
7. Kichurchak, M. (2021). Development of the higher education market in the EU countries as a factor of human capital accumulation: experience for Ukraine. *Economic Annals-XXI*, 192(7-8(2)), 52–62.
8. Moser P., Feiel S., & Kircher V. (2022). The (R)Evolution of European Education Policy: European Higher Education Alliances. *Berg Huettenmaenn Monatsh*, 167 (10), 457–461.
9. Garritzmann, J. L. (2023). Politics of higher education funding in (Western) Europe – and beyond. In J. Jungblut, M. Maltais, E. C. Ness, & D. Rexe (Eds.), *Comparative higher education politics*. Higher Education Dynamics. Springer, 60, 121–155.
10. Charret, A., Oancea, A., & Chankseliani, M. (2025). European higher education policy as a plastique palimpsest: Understanding national visions for the

European Universities Initiative. *Higher Education*. URL:
<https://doi.org/10.1007/s10734-025-01441-z>

11. Ivanenko, N., Boiko, A., Fedorchuk, L., Panchenko, I., & Marieiev, D. (2023). Development of educational policy in Ukraine in the context of European integration and digital transformation. *Revista Eduweb*, 17(2), 296–305.

12. Lupak, Zh. P. (2023). European standards in the field of higher education and their implementation in Ukraine: Challenges and opportunities. *Almanac of Law*, 14, 465–473.

13. European Commission. *Homepage*. URL:
https://commission.europa.eu/index_en/

14. European Education Area. *European Commission*. URL:
<https://education.ec.europa.eu>

15. European Higher Education Area. *European Higher Education Area*. URL:
<https://ehea.info>

16. Education and training. *Eurostat*. URL:
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training>

Dmytro SVYNARENKO

Candidate of Technical Sciences, Associate Professor,

Doctoral Student,

University of Customs and Finance,

Dnipro, Ukraine

 <https://orcid.org/0000-0003-3179-9129>

kaf_mev@ukr.net

Abstract. *Higher education (HE) plays a special role in the national economy, and its development is a strategic task for every country. The European Union (EU) pays considerable attention to this sector, in particular by implementing a comprehensive set of measures to ensure its resource provision. The study of this issue is relevant for Ukraine in view of its European integration course and the need to reform HE. The purpose of this paper is to carry out a general statistical analysis of the parameters of resource provision in the higher education sector in the EU as the basis for its development. The goals and priorities established by the EU for the development of HE are taken into account. Emphasis is placed on the emergence of the EU higher education macrosystem, which makes it possible to consider the dimensions of resource provision at the level of the entire union. Three main dimensions of resources are covered: the parameters of upper secondary education functioning; financing of HE; and labor resources (academic staff). A general analysis of the functioning parameters of upper secondary education as a prerequisite for the training*

of potential entrants is conducted. It is shown that the number of students in upper secondary education is increasing at the EU level, which will generate demand for higher education. The level of HE funding as a factor in achieving the set goals of the EU educational policy is examined. A conclusion is made about the ambiguity of trends in the dynamics of financial support parameters at the EU level, as well as about significant differences between member states. The analysis covered: capital expenditures of universities, public and private funding, expenditure per student, public subsidies, and financial assistance to students, which demonstrated the growing role of the EU. Based on the analysis, the problematic nature of the dynamics of labor resources in the EU education sector, especially in public institutions, is revealed. Emphasis is placed on the problem of reproduction of labor resources in the EU HE sector and on significant differences between countries in the parameters of academic staff. The results of the study create prerequisites for further research into the performance of HE in the EU.

Keywords: *European integration, EU, higher education, secondary education, financing, public expenditure, labor resources.*